

VAN MENS TOT MENS

LEDENORGAAN VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK 'HUMANITAS'
NUMMER 3 - ZESTIENDE JAARGANG - OKTOBER 1968

RED. MR. G. EBBELINK EN H. VAN SCHAAIK — VERSCHIJNT 5 MAAL PER JAAR

Op de expositie van de INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL WELFARE te Helsinki deelt Nederland de stand van de overkoepelende wereldorganisatie van maatschappelijk werkers met de Filippijnen. Nederland laat hier zien waarom zij de naam heeft het meest progressieve land ter wereld op het gebied van sociale zorg te zijn.

CONTRIBUTIE

In 1969 zal op verzoek van de besturen van een, aantal afdelingen de contributiebetaling van hun leden worden gecentraliseerd. De leden van deze afdelingen — bijna de helft van het totaal — zullen in december 1968 een girokaart ontvangen, die voor de betaling kan worden gebruikt.

Voor het verwerken van de contributiebetalingen is het noodzakelijk, dat hiervoor de toegezonden girokaart wordt gebruikt. Indien u gewend was, vóór het begin van het jaar contributie te betalen, wordt u dringend verzocht dit met ingang van 1969 niet meer te doen, maar te wachten op ontvangst van de speciale girokaart.

Het bovenstaande geldt voor de leden van de volgende afdelingen:

CENTRALE INNING IN 1969 VOOR EEN AANTAL AFDE- LINGEN

**Alkmaar
Amersfoort
Amsterdam
Amstelveen
Assen
Delft
Eindhoven
Enschede
't Gooi
Groningen
Haarlem
Noord-Oost-Veluwe
Nijmegen
Ter Apel
Utrecht
Voorburg-Rijswijk
Zaanstreek**

Bovendien is het van toepassing op de gewestelijke leden in de provincies Gelderland, Groningen, Noord-Holland en Utrecht.

PERFECTIONERING EN PARTICIPATIE

Wie de eerste drie dagen van deze maand in Scheveningen was heeft zich daar kunnen afvragen, wat er nu weer aan de hand was in het Kurhaus, geliefde plaats voor concerten, evenementen en congressen. Misschien hebben omwonenden getracht de door de zeewind wat verwaaide dames en heren, die met naambordjes op hun revers in de middagpauze langs de boulevard liepen, 'thuis te brengen'. Ik heb me laten vertellen, dat er mensen zijn, die daarvan een sport maken. Er zijn veel congressen in het Kurhaus. Buitenstaanders proberen dan aan het uiterlijk van de congresgangers te raden, wie er nu weer zo nodig bij elkaar moesten komen. Eén van de categorieën, die daarbij onderscheiden worden — aldus mijn zegsman — is 'mensen met sociale gezichten'. Ik weet echt niet hoe die gezichten er uit zien, maar als ze bestaan heeft men aan het begin van deze maand zijn hart op kunnen halen. Drie dagen congres van de Na-

tionale Raad voor Maatschappelijk Welzijn, die daarmee het zestigjarig bestaan, zoals dat heet, luister bijzette. Iedereen was er. Maatschappelijk werk in Nederland is een groot bedrijf geworden. Honderden functionarissen waren daar bijeen, al of niet met een sociaal gezicht. En al of niet met het besef gedragen te worden door een achterland. Hierover ging ons vorig artikel, waarop wij enkele (niet veel, maar dat was ook niet te verwachten) reacties ontvingen. Ik weet niet hoeveel achterlanders ook in Scheveningen waren. Als ze er waren zullen ze er ongetwijfeld moeite mee hebben gehad zich te realiseren, dat al die mensen op dat congres ook bezig waren met hulpverlening aan de medemens, net als zijzelf. Maar allemensen, wat een verschil. Als u het hebt over hulpverlening, hebben (o.a.) de congresgangers het over 'functies op het terrein van de welzijnszorg'. Als u zegt: eigenlijk zou er toch voor iedereen de mogelijkheid moeten bestaan ergens

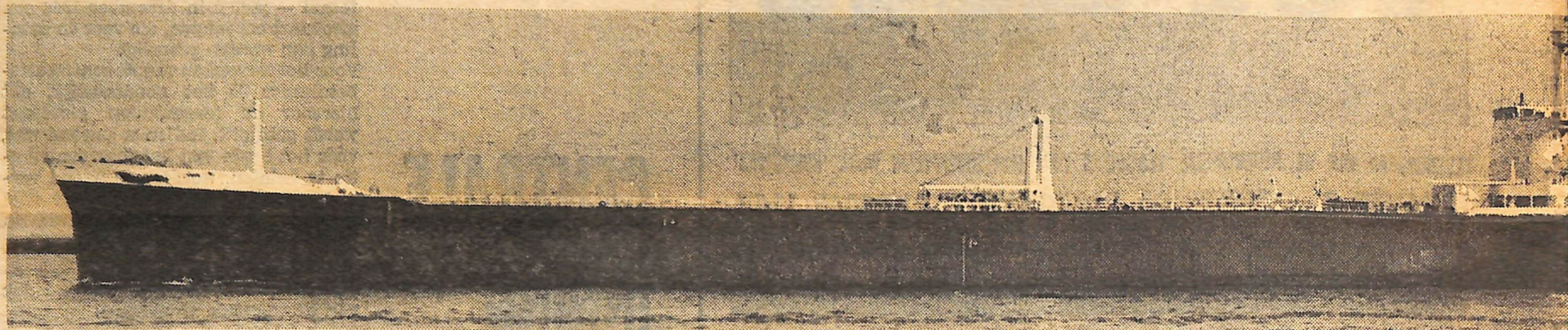
met zijn zorgen terecht te kunnen, spreken de deskundigen over: 'een samenhangend en adequaat geheel van voorzieningen, liefst territoriaal geconcentreerd en multidisciplinair van opzet.'

Als u zegt: "eigenlijk moesten de dokter, de maatschappelijk werker, de buurthuisleider en zo, eens met elkaar praten over hun werk," dan spreekt een congres over de: 'problemen, die rijzen bij een optimaal interfunctioneel overleg, terzake van een breed terrein van welzijn, alsmede de overleg- en besluitvormingsstructuren, die daarvoor dienstig zijn'. Enfin, u merkt het wel, het achterland (wéét u al wat dat is?) zou met de oren zitten klappen; troost u: vele deskundigen ook. En weet u waarom? Eigenlijk omdat we er in het maatschappelijk werk steeds meer van uit gaan, dat het geen zaak van deskundigen en regenten mag zijn. Op het bovengenoemde congres viel om het andere woord de

term (of kreet, maar dát liever niet) fundamentele democratisering van de samenleving, juist omdat men er steeds meer van overtuigd raakt, dat het uiteindelijk doel van al ons welzijnswerk gelegen is in de bevordering van meer vrijheid, meer keuzemogelijkheid, meer verantwoordelijkheid en inspraak van de bewoners van dit land. Dat kan alleen maar, als we de kansen daarvoor groter maken dan ze nu zijn. Wat dat betreft is Humanitas wel een goed oefenterrein. Een vereniging, met zomaar leden, met een verenigingsraad, een congres en allerlei andere participatiemogelijkheden van de 'gewone man' zou eigenlijk het aangewezen orgaan zijn om die aan die democratisering vorm en inhoud te geven. Tenzij, ja tenzij we ervan uit zouden moeten gaan, dat we het liever aan de professionals overlaten.

Daartegen bestaat geen enkel bezwaar, als we maar niet alles overlaten. Aan u te bepalen, hoeveel. G. E.

ROTTERDA

...fijn publiek in Rotterdam...

DE BAND MET DE BURGERS

'Weet je', zingt Dorus, 'wat een Rotterdammer in Mokum het mooiste vindt? Dat is de trein naar Rotterdam!'

Het verbaast de Rotterdammers en iedereen die een poosje in Rotterdam werkt en leeft telkens weer dat Rotterdam als woonstad — en dus voor velen ook als werkstad — een, wat men noemt, slechte image heeft. Voor de rechtgeaarde Rotterdammer is er geen prettiger stad denkbaar en er is toch eigenlijk geen prettiger mens ter wereld aan te wijzen dan juist de Rotterdammer.

Dat klinkt misschien arrogant en in de oren van een Amsterdammer als een vloek. Maar toch... een overigens Nederlandse Amerikaan vertelde me onlangs dat Rotterdam de meest Amerikaanse stad van Europa is en een Haarlemse socioloog — die een poosje in Rotterdam woont en er gelukkig is — constateerde dat deze stad feitelijk een verzameling van dorpen is. Het ene is wellicht even waar als het andere. Ons gaat het toch meer om 'de' Rotterdammer.

Johan Cruijff heeft gelijk, wanneer hij tegen Mies Bouman zegt, dat het fijnste publiek het Rotterdamse publiek is... als je het mee hebt, als het met je mee leeft en je dan stimuleert.

Ik meen, dat HUMANITAS in Rotterdam het zo goed heeft gedaan en nog

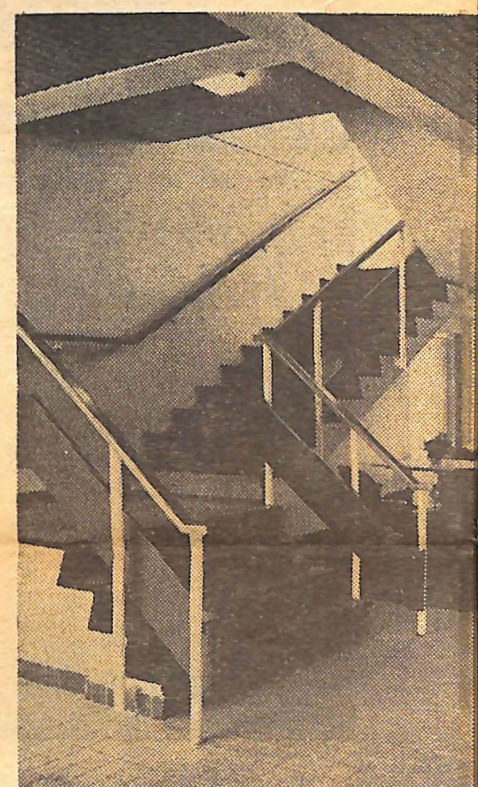
doet omdat de Rotterdammer HUMANITAS zo welgezinnd is, er zo mee leeft en het werk zo stimuleert. Een Rotterdammer is een prachtkerel: zakelijk hard, sentimenteel week. Wanneer de snaar van het menselijk mededogen, van de menselijke solidariteit, is geraakt, zal hij de sociale problemen met een zakelijke inzet, nuchter en zeer radicaal oplossen.

De aanzet van dit artikel was nodig om de activiteiten van de afdeling Rotterdam — waarover mij is gevraagd wat te schrijven — in dit specifieke Rotterdamse raam, tegen deze specifieke Rotterdamse achtergrond, te plaatsen. Wat in Rotterdam is gelukt, lukt niet overal, omdat er in Rotterdam — en alleen in Rotterdam — een Feijenoordstadion is!

DE BAND MET DE LEDEN.

Goed, Rotterdam heeft van den beginne af het grootste ledental van alle Humanitas-afdelingen gehad. Dat kwam door mannen als Berkelaar, Melk, Huiding, Van Bedaf, Hijmans, Stemvers, Lührs, De Glopper, Van Zessen, Apon, Timmermans, Pijnacker, Goosen, Krouwel, Rietveld, Kielman... en noem er nog maar velen: Groen, Tamboer-Andes, Van de Burg, Booi, Foort, Buit, Van Dongen, Hordijk, Van Klaveren, Spierdijk, Rooijmans, Visscher, Koopmans-Van Iddekinge... een hele bijna onuitputtelijke rij, Eijgelsheim, Rekeman, Van

Galen, Van Beek, De Houtgraaf... Van Huuksloot, 't collectemakertje... De organisatie van de afdeling Rotterdam van de vereniging Humanitas is federatief opgebouwd. In vrijwel alle stadswijken heeft Humanitas een onderafdeling of liever een afdelingswijk ('t woord is van Zwakhals) met een eigen bestuur, gekozen door de leden (meestal reeds vele jaren hetzelfde bestuur gekozen door dezelfde leden). Deze afdelingswijken vormen een afdelingsraad, welke jaarlijks een afdelingsbestuur kiest. Naast de door de Afdelingsraad gekozen leden van het afdelingsbestuur zijn ambtshalve lid van dit bestuur de directeur van het bureau (een ijverig man — al zeg ik het zelf) en de voorzitters van de sectieraden of bestuurscommissies. Het is een onmiskenbaar feit dat Humanitas in Rotterdam het élan heeft mee gekregen van een groot aantal oud-SDAP'ers, die in 1945/1946 en de daarna volgende jaren de bezieling, welke van de oude SDAP uitging, niet meer terugvonden in het nieuwe politieke bestel van na de tweede wereldoorlog. Och, laten we hierover niet teveel zeggen: de nieuwsgierigen lezen er het weekblad VRIJ NEDERLAND in de maanden augustus en september 1968 maar op na om het 'waarom daarvan' te kunnen verstaan. HUMANITAS-Rotterdam heeft ervan geprofiteerd. Het begon feitelijk pas goed met de aankoop van het pand

Elke drie jaar een nieuw verzorgingshuis

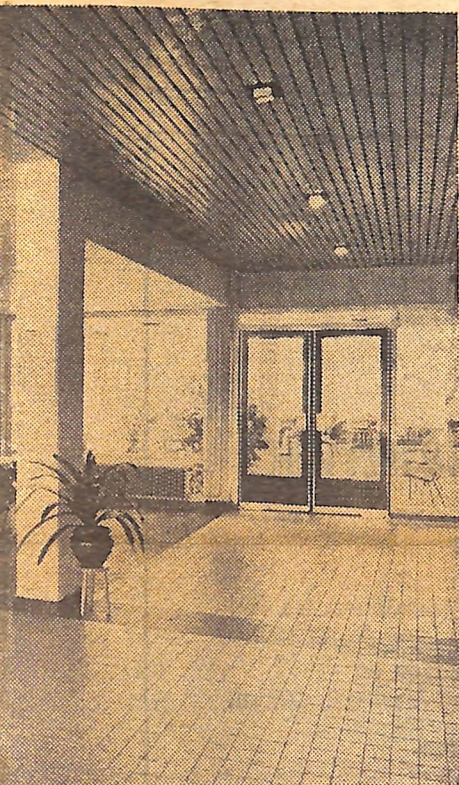
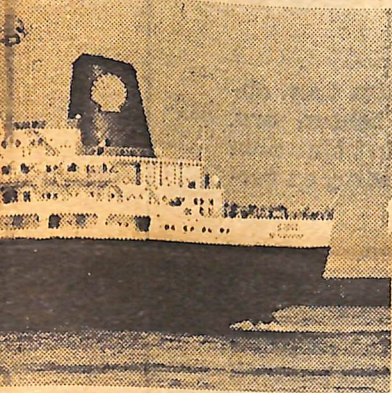
aan de Heemraadssingel 170. De eerste behoorlijke huisvesting van HUMANITAS in Nederland. De toespraken, de glundergezichten en de limonade in maart 1958... om nooit te vergeten!

DE BEJAARDENHUISVESTING

In februari 1959 begon het pas goed, heel goed. Dat had eigenlijk niemand in de gaten. Het passeren van een stichtingsakte van een stichting tot huisvesting en verzorging van bejaarden. HUMANITAS betekende op zich zelf niet zo erg veel. Maar het werd wel wat toen die Stichting een voorzitter kreeg, die de weg in Rotterdam en ver daarbuiten goed kende en een secretaris die nog beter kletsen kon dan de legendarische Brugman. Ach ja, in Amsterdam kletsen ze ook wel, maar niet zo legendarisch... daar gaat het meer om een stadsspoorbaan en zij vergeten daarbij de grachten, de bedden-, ledikanten- en verroeste fiet-senplomp.

Hoe goed die voorzitter en die secretaris samen bedelen konden wordt nooit verteld. Maar een feit is, dat nauwelijks vijf jaar later het meest moderne bejaardentehuis in Lombardijen geopend kon worden: het Jan Meertenshuis. Nauwelijks twee jaar later stond er in Schiebroek — een kleine wijk in Rotterdam-Noord — een 'kast' van een Johan Brautigliamhuis met een aquarium van de

AM

voor bejaarden

familie, en nog een jaar later werd het derde bejaardentehuis, het Gerrit Spronkershuis, in Hillegersberg geopend.

Zes jaar is de 'kleuter' van de afdeling Rotterdam van Humanitas, de Stichting tot Huisvesting en Verzorging van Bejaarden 'Humanitas' in Rotterdam reeds bezig om een verpleeginrichting van de grond te krijgen. Het schijnt er nu binnenkort van te zullen komen, maar alle moeilijkheden zijn nog niet overwonnen.

Wanneer wij alle belevenissen zouden vertellen, welke wij bij de exploitatie van de bejaardentehuizen ontmoeten, dan zouden vele bladzijden, heel vele bladzijden, worden gevuld. Dat zouden leuke en trieste bladzijden worden, pagina's met tranen en pagina's met vrolijkheid. We doen het niet, maar iedereen, die meer wil weten over de wijze waarop wij proberen de bejaarden jong en blij te laten zijn komt maar kijken (na afspraak) of vraagt maar inlichtingen. Wij vertellen dan wel wat. Nog altijd is onze trots onder andere een brief van de Canadian Embassy:

'Dear Mr. Dijkers.

I wish to thank you and your colleagues for all the care you took to acquaint us with the administration of the John Brautigamhuis last Tuesday.

We were very impressed with every-

thing we saw and felt that the guests were comfortable and as happy as people who are handicapped by age can be. There was such a spirit of high morale, we felt.' En een brief van de echtgenote van de Engelse Consul te Rotterdam, waaruit ik gaarne citeer:

'We feel you are all doing a wonderful job, and we congratulate you on the success of this work. Old age has always had fear: fear of loneliness, fear of poverty and illness. Today we saw old age, contented, cheerful and seemingly without much worry... today visit starts me off on propaganda for the Dutch Welfare homes'. Och wij weten het wel: alle 'Dutch Welfare homes' zijn niet zo best, maar ik verzeker alle Humanitas-leden — en die dat willen worden — dat de zorg voor de oudere mens bij Humanitas in de voorhoede staat, avantgardistisch is, en daar zijn wij in Rotterdam trots op... ook al hebben wij zorgen, vooral personeelszorgen. Laten wij dan tegelijkertijd maar vaststellen, dat de meeste bejaarden in wezen flinke en vooral uitgeslagen, ervaren en allesbehalve makkelijke jongens en meisjes zijn. Goed, dat zijn wij dan met onze vriend Terlouw eens.

WERK VAN VRIJWILLIGERS

De zorg voor de oudere mens heeft bij Humanitas in Rotterdam altijd in de voorhoede gestaan. De activiteiten

van de vrijwilligers, die in de jaren 50 voor een belangrijk deel werden besnoeid door de opkomende deskundige beroepskrachten, hebben op het terrein van de hulp aan bejaarden een reeks dienstverleningsmogelijkheden behouden, welke duidelijk niet lagen in de sfeer van het case-work. Die hulpverlening was en is spectaculair, zij spreekt aan wanneer de er mee samenhangende problematiek zich bij en voor een belangrijk deel van onze mensen manifesteert; vrijwel een ieder van ons wordt ook zonder radio en televisie op een goede of kwade dag met de zorgen van en voor de ouderwordende mens geconfronteerd. Naast de vele sociëteiten welke Rotterdam voor bejaarden open stelden, werd in 1958 enthousiast begonnen met het sociaal-culturele werk voor bejaarden naar Amsterdams voorbeeld. Het is misschien goed vast te stellen, dat drs. A. Kaan in Amsterdam d.m.v. zijn sociaal-cultureel werk voor werklozen het sociaal-culturele werk voor bejaarden gestalte heeft gegeven. Wij hebben het in 1958 in Rotterdam geïntroduceerd en sindsdien is de ontwikkeling — weliswaar op een andere wijze dan wij hoopten — snel en respectabel geweest.

Uit het zelfde sociaal-culturele werk voor werklozen, maar nu in Rotterdam gestimuleerd en tot bloei gebracht door drs. J. Bastiaans en zijn medewerkers, de heren A. van Bedaf

en C. Berkelaar, is het sociaal-culturele werk voor minder-validen gegroeid, waarbij onze afdelingswijk Zuidwijk zich bijzonder verdienstelijk maakt door de zorg voor het vervoer van deze — vaak vergeten — medemens naar onze bijeenkomsten op zich te nemen. Het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en het Gemeentebestuur van Rotterdam doen zeer veel om de dienstverlening in huis aan de zelfstandig wonende bejaarden te bevorderen. Wij willen graag aan alle bellen trekken om die dienstverlening niet tot de bejaarden te beperken.

Zo komen wij — langs een omweg — terecht bij een zeer verstandig besluit van het (vernieuwde) afdelingsbestuur van Rotterdam om een kleine werkgroep te vormen met de opdracht om de dienstverleningsmogelijkheden van de vrijwilliger — of veel beter gezegd: het solidariteitswerk — te inventariseren en op grond daarvan tot een taakaanwijzing te komen voor de vele mensen die, in Rotterdam, Humanitas niet alleen een goed hart toedragen, maar werkelijk voor de medemens wat willen doen. Het zou ons overigens helemaal welkom zijn, wanneer over deze dienstverleningsmogelijkheden voor vrijwilligers binnen Humanitas op landelijk niveau door alle afdelingen met elkaar open en intensief werd gesproken.

L. J. DIJKERS

...dat deze stad feitelijk een verzameling van dorpen is...

De Delftse stichting voor huisvesting van bejaarden van start!

Op 14 maart 1968 kreeg de oprichting van de Delftse Stichting voor Huisvesting van Bejaarden (DSHB) haar beslag. Het stichtingsbestuur heeft sedert dien niet stilgezeten. Er wordt hard gewerkt om zo spoedig mogelijk te komen tot de bouw van een modern verzorgingstehuis met ca 120 bedden en van een 20-25 woningen voor zelfstandige bewoning door bejaarden.

Tet initiatief voor deze plannen werd genomen door de plaatselijke afdelingen van Humanitas en het Humanistisch Verbond.

Het is verheugend dat ook de Alg. Ver. voor Wijkverpleging Het Groene Kruis alsmede enige andere inwoners van Delft in het stichtingsbestuur zitting hebben.

Het thuis en de woningen zullen straks in principe voor iedereen openstaan. Maar omdat in Delft confessionele kringen reeds tehuizen exploiteren, bouwen of daartoe plannen hebben,

zal deze algemene instelling in de eerste plaats aantrekkingskracht uitoefenen op degenen die er geen behoefte aan hebben in de confessionele sfeer te leven.

De DSHB deelt nog mede, dat inschrijving van gegadigden eerst op een nader door haar bekend te maken datum zal worden opengesteld.

Intussen is gebleken dat de plannen in Delft zeer in de belangstelling staan. In het huidige stadium heeft het geen zin de DSHB reeds thans voor plaatsing te benaderen.

Voor degenen die de DSHB willen steunen — zonder de bedoeling daarmee een veilige claim om te worden opgenomen te verkrijgen — is het donateurschap opengesteld.

Het secretariaat van de stichting is gevestigd Timorstraat 11, Delft. Voorlopig is opgave van naam en adres, alsmede de vermelding of men alleenstaand of echtbaar is, voldoende.

SURINAMERS IN DE LAGE LANDEN

DOOR DRS. J. M. M. van Amersfoort
verrekenen bij de Staatsdrukkerij
franco per post f 3,80.

TEN GELEIDE

De aanwezigheid van niet hier geboren groepen in de Nederlandse samenleving is een oud verschijnsel. In vele opzichten kan de Nederlander trots zijn op het open karakter van zijn maatschappij. Vluchtelingen, kooplieden, arbeiders, van nabij of van verre, zijn vaak met gastvrijheid ontvangen en het is deze migranten zelden moeilijk gevallen om na enige tijd op Nederlandse bodem te aarden.

Na de Tweede Wereldoorlog is de opname van diverse groepen betrekkelijk wrijvingsloos verlopen. Dit heeft echter ook geleid tot de geruisloosheid, zo niet de onzichtbaarheid van het samentelingsproces. Het gevolg is dat weinig informatie over het karakter van dit proces ter beschikking staat. Het fundamentele onderzoek heeft tot dusverre in feite ontbroken. In landen waar een en ander niet zo geruisloos verloopt als te onzent vraagt men herhaaldelijk naar het hoe en het waarom van het beleid in deze. Wij zullen nog geruime tijd buitenlandse onderzoekers te woord moeten staan met veronderstellingen en opinies.

Intussen valt er een ander en ietwat bedenkelijk gevolg van dit geslaagde opvangproces te signaleren. Men kan gemakkelijk tot de veronderstelling komen dat, waar dit in het verleden goed is verlopen, de aanpassing over en weer ook in de toekomst automatisch zijn gunstig beslag zal vinden. Bij het ontbreken van gedegen inzicht in het verloop van het proces van de eerder genoemde geslaagde integratie lijkt een dergelijke houding niet verstandig. Het is om deze reden, dat ik de verschijning van de voorliggende studie toejuich. De Surinamers komen naar het mij voorkomt in de lage landen wat nadrukkelijker in de pers dan andere groepen. Het gevaar is niet denkbeeldig dat op grond van onvol-

doende objectieve kennis een zekere vooringenomenheid ontstaat die tot discriminatieve gevoelens kan leiden. Deze brochure wil het hare bijdragen tot het geven van verantwoorde voorlichting omtrent deze groep Rijksgenoten, om aldus het maatschappelijk contact tussen Surinamers en autochtone Nederlanders te verstevigen. Uit recent onderzoek is de grote betekenis van een goede voorlichting in deze wel gebleken. Voor de overheid ligt hier de taak om de verspreiding van informatie over van elders gekomen groepen in de Nederlandse samenleving te bevorderen. Ik hoop dan ook dat deze brochure haar weg zal vinden.

Dr. G. Hendriks.
Directeur-Generaal voor de Maatschappelijke Ontwikkeling.

ONS ACHTERLAND

We hebben enkele aardige reacties binnengekregen op ons laatste hoofdartikel. Bedankt. Alleen het waren geen directe antwoorden op de vraag 'Wat vindt u (van) ons achterland?'

Het waren antwoorden op andere vragen. Bijvoorbeeld: op 'Wat vindt u van Humanitas' of 'Wat moet Humanitas doen' en 'Aan wie verleent het zijn diensten?'

Eén schrijver zegt: 'Laten we contact-avonden houden voor leden' en 'Vestig een recreatiecentrum waar lezingen en concerten gehouden kunnen worden.'

U ziet dat we hiermee niet meer met het achterland bezig zijn, maar al op

DE HUMANISTISCHE STICHTING VOOR HUISVESTING VAN BEJAARDEN

zoekt een

algemeen medewerker

die tot taak krijgt:

het adviseren van besturen van bejaardencentra t.a.v. opnemingsbeleid, personeelsbeleid, financieel beheer, enz. maar ook het stimuleren van initiatieven tot het oprichten van plaatselijke stichtingen, die zich de huisvesting en verzorging van bejaarden ten doel stellen.

Bereidheid tot het vergaderen in de avonduren.

Leeftijd: 25 tot 35 jaar.

V.H.M.O.-opleiding is tenminste vereist. Aanvullende opleiding of praktijk-ervaring in soortgelijke functie is gewenst.

Eigenhandig geschreven sollicitatie-brieven, vergezeld van recente pasfoto te richten aan de Directeur van de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden, Wouwermanstraat 42, Amsterdam-Z.

DE HUMANISTISCHE STICHTING VOOR HUISVESTING VAN BEJAARDEN

zoekt een

2e bouwkundige medewerker

die tot taak krijgt:

de beoordeling van projecten voor bejaardencentra op doelmatigheid en ruimtelijke indeling;

de toetsing hiervan aan de rijksvoorschriften en de begeleiding in voorbereidings- en uitvoeringsstadium.

Bereidheid tot vergaderen in de avonduren.

Leeftijd: 25 tot 35 jaar.

Opleiding: H.T.S.-bouwkunde met eventueel aanvullende opleiding.

Eigenhandig geschreven sollicitatie-brieven, vergezeld van recente pasfoto te richten aan de Directeur van de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden. Wouwermanstraat 42, Amsterdam-Z.

het vóórterrein van een wat ruimer bekeken sociale dienstverlening zijn aangeland. Wat deze correspondent voorstelt, wordt hier en daar al lang gedaan maar dan voor bejaarden. Wij vinden kennelijk dat we dergelijke diensten tot de bejaarden moeten beperken, gezien de vele bejaardensociëteiten van Humanitas in de grote steden.

'Ja, ik ben voor een achterland', schrijft iemand ons. Maar de redactie bedoelde met zijn vraag: 'Wat is dat achterland eigenlijk?'

Eén van onze correspondenten schreef wat hem bewoog lid te zijn. En daaruit kwam de figuur naar voren van een progressief man die niet

dogmatisch wil denken en weigert tradities te handhaven die verouderd zijn. Maar hij is lid van Humanitas en behoort dus niet tot het achterland, maar tot het land zelf, zoals in het bewuste hoofdartikel stond. Nu zou men kunnen zeggen: met dat achterland bedoelen we juist het type mens dat hij beschrijft. Maar 't gekke is dat je dat type mens tegenwoordig in alle groeperingen tegenkomt. Die vraag naar dat achterland blijft dus bestaan. Dat hoeft ons niet te verhinderen door te gaan met het verwezenlijken van onze doelstelling en goed uit te kijken naar wat er om ons heen gebeurt.